

23.

ACC. N:R M. 16447:1-42.

Landskap: *Skåne* Upptecknare: *Gerd Englund*
Härad: Berättare: *Oskar Nilsson, Linnégat. 4 G,
Lund*
Socken: *Lunds stad* Berättarens yrke: *bankkassör*
Uppteckningsår: *1965* Född år *1897* i *Lund*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND*Stadstraditioner I s. 1-42.**LUF 126*

Skriv endast på denna sida.

M. 16447.

Ifylles av uppgiftslämnaren

Berättarens namn: Oskar Johan Napoleon Nilsson
" födelseår: 1897
" födelseort: Lund
" yrke: Bankkassör

Makes/makas namn: Valborg Sofia Nilsson
" födelseår: 1899
" uppväxtort: Malin
" yrke: /

Faders namn: Mins Nilsson
" födelseår: 1854
" uppväxtort: Soutröstnuten
" yrke i staden: Skomakare
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: - -

Moders namn: Flaua Nilsson
" födelseår: 1856
" uppväxtort: Löddeköpinge
" yrke i staden: Textilfabrikssarbetskar
" yrke före ev. in-
flyttning till staden: /

Farföräldrars yrke: /

Morföräldrars yrke: /

Antal syskon: Inget

23. O. Nilsson
j. 97

Exc

FOLKLIVSARKIVET

FINNGATAN 8

Englund
43 ks (fata)

LUND

23.

ACC. N:R M. 16447:1.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Jag flyttade från Nöden 1918. Anledningen till att jag flyttade var främst, att både mina föräldrar hade dött (min dog det året och far hade dött 1913 el. 1914 - minns ej vilket år), och det fanns direkt inget, som bank mig vid stadsdelen längre. Dessutom var bestäternas dåliga och jag var ju ungkarl då och ville ha lite bekänns och mödrar. De olika stadsdelarna hade väl inga särskilda namn på den tiden - Nöden kallades även "Nya Sten". Det var ju en relativt ny stadsdel. Skulle vara att den varit upp någon gång på 1860-1870-talet. Bebyggelsen var ganska enhetlig - mest enböringshus med kuper. Det var en orolig stadsdel på den tiden. Det var ofta bråk och slagsmål. Nöden var till större delen ett arbetar kvarter och många emstrar var av föräldrar arbetande - skulle tjäna avg. 50%. De hade sina arbeten vid Borgs söner, Sölander's

och Bindgarnsfabriken. Det fanns också gott om
judar i Nöden. Vid Mariagatan och Karsgatan
var säkert 50% av befolkningen judar. De ägnade
sig mest åt affärsverksamhet. De sjuvotande ju-
darna ägnade sig mycket åt lumpvårdning. De
hade ju sin särskilda kyrkogård i Malin, och
när någon jude begravdes, hade man stens i kis-
ten för att "stena frons", om han skulle upp-
stå från de dött. De hade ju också sina påskredor, de
fästade några dagar, åt påskbröd och dorch
vin. De fick heller inte arbeta på påskdagen. Jag var i-
bland andra hos Oleaskey och stände Ljus.

Judarna ansågs som ett hyggligt folk, och
några motståndningar mellan oss och judarna
fanns inte. Det är klart, att man som poj-
ke hade lite smäskade för sig och skrek "ju-
de djävel" efter judarna.

Vi tråkade nog rätt mycket samman därnere - det

var ju vanligt, att man samlades på gårdarna o.
prövade, och vid middagsmålet var det ju maj-
stånger på många gårdar med spel och dans. Man
satt rätt mycket på snyporlen och prövade på
den tiden. Studenterna ansåg vi nog varn vänt
av överklass - vi pojkar låg alltid i konflikt med ka-
dunklassens elever ("grissarna"). Amars kände vi
nog en viss respekt för de rika. Det märkte vi
alla som hade det ganska ekonomiskt ställt. Där va-
re i Nöken fanns ett stadsbuss och några poliser,
som av oss ansågs välbärgade. Inga antipartier
mot prästeren. Likaså lyckte vi vara om lantbru-
et. Som grönområden fanns hela Stadsperken
och Epeländan. På vändagkvällarna gick famil-
jerna ut till Folkets Park med kottkorg och
ibland gick man också till Gulgevången. Det
var platser dit alla kunde gå utan åskilsked.

När jag var liten grubb, bodde vi på Pen-

negritan nr 17. Huset sig ut som alla de andra en-
vinningshusen där nere. Det rymdes 4 st 2-rumslä-
genheter på nedre bottan och 1 st 2-rumslägenhet
plus 2 enkelrum på vindsvåningen. Huset var i
gott skick. Hyresvärden var polis och lütse Lemos.
Han gjorde själva reparationer på huset. Vad
byggkvarnen lütte, har jag ingen aning om. Vet inte
heller, när huset var byggt, men det borde ha va-
rit vid ung. samman tidpunkt som de andra lästig-
heterna där nere (1860-1870). Det var gott för-
hållande mellan hyresvärden och gästerna, och vi-
na föräldrar var belåtna med vår lägenhet. Vi
betalade 6:25 i månaden för vår 2-rumslägenhet.
För oss var ju enla barnt, så vi kunde kosta på oss
ett fönster. Där hade vi en plyschsoppa, ett bord
med stolar runt och ett slags kombinationsstol
(bakhylla-porslinsstol) På väggarna i fönsterummet
hade vi faktiskt några tavlor, som var riktigt

bärhufva (vet g. har vi kommit över dem) samt även en stor spegel. Där låg våra släktingar från landet, när de kom på besök. I det andra rummet hade vi familje medlemmar vår sovsalstser och det var samtidigt även fars verkstad. Vi hade tapeter på väggarna, och det var stengola i köket och trägolar med kruskantar i de båda rummen. Det var mycket ovanligt med kruskantar då.

Vi sågade vårt köksgola, och det var mycket vanligt. Vi köpte runt av en sandgäbbe, som vi kallade för "Dälen" - han lämnade sin runt ute i kommun. Vanligen sågade vi golv i samband med högtider t.ex. vid jul och vid föreläsningar. Man var mycket noggrann och ville ha ett snyggt och fint i vårt hem. Vi hade järnspis i köket (stor, fyrkantig stak med fyra ringar) och kruskantar i båda rummen. Det eldades med kol. Belysningen utgjordes av fetagenlampor.

i fönsterrummet en i taket (över bordet) — och i köket
och i det andra rummet på borden. Under kriget
var det förstas * karbid. Det var nog rätt vanligt, att
man satt länge i mörkret eller skymningen.
De möbler, vi ägde, var knappsart äroda. De var
med säkerhet köpta, och jag skulle gissa, att de
köpts på Auktionskommissionen, där man i mycket
stor utsträckning köpte sina möbler. På väggar-
na hade vi även en del del Allers Familjejournal-
konst, och över soffan i fönsterrummet hängde en bro-
derad väggbonad med inskriften "Nöjd är rik
nog." Det var mycket vanligt med sådana broder-
de bonader i mindre lägenheter. Där hade pippi
på sjäskumspipor. De hängde på väggen i rum-
met över luns arbetsbord. Han köpte även pi-
por hos "Baronen", som var pantlinare. I säng-
arna hade vi mattor och kuddar stoppade
med fjäder. Under lakan och ännu i lin-

na - även med överlaken var det så och så. Så kunde vi täcka över och på vintern även filt. Det var också mycket vanligt med uttöskt öreskast på sängarna.

Vanlig middagsrätt i mitt hem var ofta soppor på kål och kål och morötter el. ärtor. Vi åt middag vid halv et-tiden på dagen. På kvällen blev det för det mesta barn en kappkaffe och bröd. Vi drack mjölk dagligen och kaffe dracks mycket ofta. Koffet fick ofta sitta den längsta tiden, och jag var såvitt mycket med kaffen i min ungdom. Under kriget kunde vi rikke, och det var ju också vanligt, att man kunde ett par, tre gånger på dampen.

På torsdagarna åt vi vanligen ärtsuppa, och njure förekom^{även} ofta i mitt hem - det var billigt då. Man kunde också äta Knackbröst el. "Knack", som vi så. De köptes varum och kostade bäre st.

Torsk och salt sill var också vanligt. Fiskehandlarna gick ju omkring med sina viltbåtar på den tiden och sålde fisk. Efter maten åt vi ofta brödbrester, som adjunkts upps i mjölk och dröcken.

På vän- och helgdagar åt vi vanligen stek, och vi hade också en liten stekt bit till kaffet efter maten, vill jag minnas. De grönsaker åt man mycket kött av olika slag och även morötter och rödbetor. Tomater var mycket dyrt och förekom inte i mitt hem. De kom inte till Sverige förrän 1907-08 någon gång. Likadant var det med apelsiner och sådant - det förekom i ringa utsträckning i våra kök. Vi köpte även vatten vid affären på Karsgatan - Pannegatan. Textilier köpte vi mest av gärdsofverhandlaren, och vi var det ju märkligt på Clemensstorget en gång i minnen.

Vi köpte inte färdiglagad mat. Man brukade regelbundet - både matbröd och ketschbröd. Ö. L. T.

var det nog rätt vanligt, att man åt rätt mycket
bröd och kakor på den tiden - även kaffebröd.

Jag tror nog, att den viktiga maten blev efter rätt.
Jag minns också, att när man arbetade, fick
jag ofta pengar till mat, men att jag ofta i-
stället gick och köpte mig en kopp kaffe och en
bakelse för dem.

Det fanns koloni vid Dronnegatan (där älderdoms-
hemmet nu ligger) och den var en viktig samlings-
plats för de vuxna om barnen. Som jag minns
kunde en trädgårdsmästare vid namn Svensson
äga området, men han måste ha köpt in det till
koloniområdet (sen 1905-06) för vi betalade all-
tid vårt arrende (12 kr/år) till honom. Vi skaffa-
de koloniland omkr. 1912, och vi odlade pota-
tis och vörster där och mycket blommor.
Man har en känsla av att arbetet och odlandet
i kolonierum stärkte gemenskapen och samhörig-

ACC. N:R M. 16447: 10.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

heten mellan människor i Sverige: man träffades där
i kolonilanden om kaffarna, man samtalade och
arbetade gemensamt och det var något positivt och
upphyggt i själva ordlandet. Vi hade inte höns och
inte heller kaniner. Jag kan inte heller minnas, att
var konserverade. Vi åt nog mer kaktus än kött.
Vi hade en metallmortel till kryddorna och en
flaska till kaffebrödet. Oftast köpte vi "rött" kaff
fe och rostade det själva. De produkter, vi fick
från kolonilandet, täckte vårt behov av råvaror.
Vi sovt aldrig, men det fanns säkert familjer, som
levde under gränsen. Jag led ingen större nöd un-
der kriget. Jag var inkallad då och satt på ek-
speditionen och hade hand om bränsleutdelning-
en och fick ofta belönna många överblivna kaping-
er. Men det var svårt att få kol och kaks - det
var ju även bristning på den varan. Man fick
betala 15-16 kr för en baktaliter.

ACC. N:R M. 16447: 11.

B
FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Och vardagsrum åt vi i det "icke-fina" rummet men
om söndagarna i det fina. Vardruk fanns alltid på
ventbordet - så långt tillbakån jag kan minnas, men
ofta hände det, att man lade på en vit duk - i al-
la fall på tulghugor och vid andra festråklign tillfäl-
len. Till maten drack vi mjölk eller dricka.

Jag hade några smörgåsar med mig till skolan, och
ibland hände det, att man sprang och köpte lite mjölk.
Som bestick använde vi kniv och gaffel - vi hade ing-
et speciellt bestick för söndagsbruk, men vi hade
en finare matserveris och en finare kaffeservis. De
var båda köpta. Matserverisen var i konstigt por-
lin med brun dekoration. Finporlinet förvarades
i "kombinationskåpet" i finrummet.

Det förekom bjälningar då och då - oftast
släktbjälningar. Vår släktingar bodde på lan-
det, och de gjorde ofta mat med sig.

Man hade också kaffetjänningar för slakteren

i grannskapet i bland. Det drukades i festsammanhet och bjöds på kaffe och hembakat bröd (annars var det nog vanligt med köpsbröd bland familjerna där). Öl förekom ofta i hemmen och liksom sprit, men vinet var betydligt mindre vanligt.

Fan var skomakare och således egen förtjänst. Han hade som sagt sin verkstad i ett av rummen i lägenheten. Kunden sågs ofta och pröfades med lönem - det var ju så värdtänligt med skomakare på den tiden. Eftersom han var sin egen kunde han ta sig behag, när han ville. Det var också vanligt att skomakarna låg sig både på måndag och fredag emellanåt. Arbetstiden varierade - man kunde börja, när det passade på morgonen, men i gengäld kunde arbetstiden utsträckas till 10-11 om kvällen ibland. Han tjänade i genomsnitt omkring 18-20 kr i veckan, och det var tydligen inte

litt väckligt, eftersom både mor och jag också
arbetade. Mor var inte med i någon fräckförening.
Hon arbetade som skomaker till lunchtid, in-
nan hon dog. Mor arbetade som textilfabriks-
arbetaren vid Borgs. Hon började här, när
jag var sex år. Hennes arbetsdag började kl.
7 på morgnen och slutade vid 5-6-tiden på
kvällen. Lördagarna arbetade hon till 12-
2-tiden. På måndagsmorgonen (när hon 12-1) gick
hon hem och vände den ut, som gjorts i ord-
ning kvällen innan. Hon skatte hemmet själv
vid sidan av förärvsarbetet. Mor var med i
fräckföreningen. Något barnhus anlättes ej.
Husets finas det ett på Karsgatan - det finas
fartfarande kvar men i utvidgat skick. Där
lämnade de förärvsarbetande mödrarna in sina
barn. På den tiden kallade vi det Barnkrubban.
Några frökar, som hette Callander i efternamn,

stälde Barnkonkban, men om stin lude något int
resse i den, kan jag inte säga. Men arbetade till
som far till ett halvår, innan hon dog. Under
den skoltiden arbetade jag. Jag var dels ut
tidningar, och dels så arbetade jag som spring
pojke åt förkvaran Nordström, som ägde en om-
affär. Vid 5-1/2-tiden på morgonen började jag
gå runt med tidningar, och när det var gjort,
lämnade jag utjäkt och franskt bröd åt Nordströms
Därefter var det dags att gå till skolan. Ibland
kunde jag springa ärenden även på middags-
rasten, och om det redan blev tid över, gick
jag hem och åt middag. När skolan var slut för
dagen (vid 3-tiden), sprang jag åter ärenden åt
förkvaran, och vid 5-tiden på eftermiddagen
bar jag ut Skanska Dagbladet åt Emma Jönsson
Cigarruffär på Söbergatan. Jag tjänade 1:25.
veckan för tidningspringet och 1:- i veckan

för springpojksjokket hos Nordströms. Pengarna jag tjänade, gick för det mesta till hushållet. Jag behövde ej hjälpa till något i hemmet.

Vid svårare sjukdomsfall kunde li-
ka anlitas. Vi hade ju doktor Hoberg, som var fattig-
läkare, och var hade fabriksläkaren Gren på fab-
riken. Mårtenslund el. "Fattighuset" som det också
kallades, fanns ju även att tillgå. Min far dog
där, och jag minns, att jag fick betala 50 öre
om en per dag för honom där, än såd man fick
betala på lagnettet. Det var vanligt, att man be-
sökte klocken. En Andersson på Grönegatan var myc-
ket känd. Han var specialist på Engeströms sjukhus.
Jag var rätt liten som barn och led förmodli-
gen av Engeströms sjukhus. Men mor och jag gick
till fru Andersson, och hon visade linne
runt mina handleder, och där på bestick
hon bandaget med någon sorts tjära.

ACC. N:R M. 16447:16.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Denne behandling fick jag var tredje dag under
många månader och blev faktiskt bra på kroppen.
F.o.m. läkare skickade små barn till henne. Det
fanns visst också någon klok ute i Lommen
också. Spågmamors antitades mycket på den
tiden. Om jag hade varit i äranen någon gång,
hade jag en bit värmd fläsksvål i dem. Det
var brukligt. Febertermometer fanns hemma.
Jag minns, att mor låg sjuk hemma och
då även hemma. Hon hade cancer, men vil-
le ej läggas in på sjukhus. Om man blev lig-
gande sjuk en längre tid, kunde man räkna
med hjälp från diakonissor, grannor och
fattigläkare. Jag föddes på sjukhuset, men
i allmänhet skulle man förlossningar i hem-
men. Det var väl mest brukligt, som anti-
tades. Barnen emmades på den tiden av. När
de var över året. Bäst förkäm i begränsad

utdräckning. på badhuset. Om sommaren åkte vi ungdomar ofta ut till Bjärsås d. domken och badade. På vintern badade vi hemma i en badja i köket ungefär år 19:e åar. Det var mycket vanligt med olyor. Vi hade skäktor i vårt hem. Där var ju skolevare, och jag minns, att han hade en limbark på sitt bord, som han tog lim ut på så sätt, att han fäste det på en tygbit - därpå han gick fram till väggen och fäste fäst skäktorn på limmet. Vi tvättade med Sabadillaiken mot olyor och senare kunde man bespruta. Det var även gott om råttor. Man kunde sälja råttor för 10 öre styck. I den vinkandel jag arbetade fanns 4 st råttor (man fängade dem i regel i fällor) och varje morgon fanns det minst 2 råttor i varje fälla.

En gång i veckan hade man Årstekning. Det

var i regel på fredagen. Då tvättade och skurde hon udd, bröst, trösk, botten o. såpa.

Tvätt skedde i bygg huset på gården - hur ofta vet jag inte. Småtvätt skedde ofta i köket. Som tvättmedel användes såpa o. såpa och blötlse till sköljningen.

Socialvården var en kombination av privat och kommunalt initiativ. Fröken Ida Westdal tillhörde släktfullständiga och var mycket socialt intresserad. Hon gick omkring i de fattiga hemmen och delade ut penninggäver - särskilt vid lågtider. Färsningsarmén gjorde också en stor insats. Den hade ju sina slumsystem. Och så fanns diakonissorna, som var kommunalt anställda. Jag minns att fröken Westdal gick på väg en gång på gården och gav mig en lin. Det var stort för mig, och jag kan inte ha varit en 14-15 år då. Genom diakonien ordnades det alltid ^{och tvättningarna} approp

vid julen om givemedel till de fattiga. De gem-
la förväkte ju dock sig fram på lindrigare arbe-
ten så länge som möjligt, och när hyren inte
längre kunde betalas, trädde det kommunala
emellan. De utheltöna hamnade i regel på Mör-
tenslund. I största möjliga utsträckning värde-
des ändå de gamla i hemmen. Vid långvarig
sjukdoms erhåll de, som var med i fackförening-
ar, en mindre summa. I övrigt fick ofta an-
höriga och grannar bistå med hjälp. Det var
de rikert en större förståelse då för varand-
ras svårigheter.

Gemensamhetens inköp av visserligen förekom in-
te under min barndom. Vi gjorde i allmänhet
våra inköp i butikerna i kvarteren omkring.
Kooperation kom nog inte före 1920. Den första
föreståndaren Lette Sjöström, och han hade sin
butik vid Mörtenstorg. Dessförinnan hade

kooperationsrörelsen börjat lite smitt i en lägenhet, och den fungerade så, att man tog upp order bland arbetarna och köpte hem varor. Vi ägde inte något brödsföretag tillsammans med någon annan familj. När vi skulle mangla gick vi till Vakt, som bodde mitt på Skärgårdsgatan. De lyrode ut en mangel. Gemensam prenumeration var nog inte så ovanligt - vi hade dock en egen tidning. Rätt ofta hjälpte man också varandra med bursreparationer. Det förekom nog allt.

Det fanns en sjukkasse, som hette "Salid." Den grundades säkerligen för omkr. 1880 år sedan. Den bildades bl.a. av en repstugan enligt en av hans söners utrop. Begravningskassen ingick sannolikt i sjukkassen och utgjorde en kombination, för hans hette "Sjuk- och begravningskassen Salid." Det var nog rätt många med i den.

Mina föräldrar var det, och när jag nu tänker

efter, så gick de så småningom med i den begynnande
kooperationsrörelsen. För tillhörde ingen fraktföre-
ning, men om jag ej misstänker mig, så var mor med
i en sådan och betalade ungefär 15-20 äre/vecka.

Vi läste "Skånska Dagbladet" hemmen. För tillhörde
det liberala partiet. Vi gick inte med i demonstra-
tionsfåren. För när gick det stora flesta arbet-
are med. Någon utskändare till demonstrationen inom
arbetarklassen fanns nog inte - men väl utanför.
Det var dock aldrig så, att det uppstod orolig-
heter vid demonstrationen. Det är klart, att det
kunde kastas någon fråga av någon student i-
bländ. I själva demonstrationstiget gick det in-
te heller till så tydligt ^{ett} som nu. De flesta arbe-
tarna var mer el. mindre berusade, och politisbe-
vakningen var stark. För och gubbarna satt ofta
i verkstaden och pratade politik och kände lite,
men jag tror inte, att de var så insatta i de po-

litiska frågorna. Subbaron där mer sysslade inte så
mycket med sinit. Man kan nog säga, att de po-
litiska övervakans aktivitet var lielig bland väljar-
na. Det förekom agitation på arbetsplatserna - affischer
na var liena mycket ute i staden vid val som nu, och
dessutom spreds det mycket skriftur. Jag gick my-
cket på politiska möten - framför allt diskussioner.

Där man kunde få höra Professorerna Vigfors och
Vikström. De hölls i regel på Folkets Hus - senare
även på H.F. Det ansågs nog iskyllt, att till-
höra arbetarpartiet - åtminstone om man gillade
boken till tiden före 1920-talet - om man var or-
ganiserad. Jag tillhörde ej någon fackförening.

Vi satte inte några ^{speciella} politiker främst direkt. Den
där revolutionära andan var det inte många som
hade - det fanns några kommunister förstås.

Vi hade kungaporträtt i rummen
och sådana var mycket vanliga i rummen. Det

var inte heller det om någon politisk motsättning
mellan äldre o. yngre i stämman. Det gäller även
det politiska ställningsdragandet mellan icke kyrkli-
ga, frikyrkliga etc. Förresten så var det religiösa
ställningsdragandet ganska så enhetligt bland oss.

Vi tillhörde stadskyrkan, men besökte kyrkan
mycket lite - det kunde bli någon gång vid jul-
tiden. Däremot gick mor och jag ofta på frö-
ningsarmén. Den gjorde ju verkligen en positiv in-
sats på den tiden, och var mycket uppskattad.

Det förekom ingen motsättning i fråga om religio-
nen i våra kretsar - de flesta tillhörde stadskyr-
kan, även om man inte var så värd kyrksam.

Frikyrkvan betraktades väl ungefär då som
nu, skulle jag tro. Man såg väl med ett visst löje
på dem. Vi hade ej bursakakt, och min uppfo-
ran var inte religiöst färgad. Som barn läste
jag aftonbön: "Gud som lever", och det var mor,

som lärde mig den. Burskän lüskes därkunt inde.
Det är dylligt, att mina föräldrar fäste stor
vikt vid konfirmanden. Torr inte, att vår in-
ställning till de religiösa frågorna skilde sig
från våra bekantas.

Jag läste väldigt mycket. Han läste gärna reseskild-
ringar och äventyrsromaner. Vi hade också "Läkar-
boken" och "Sven Rikes dag", och han var väl förtro-
gen med innehållet i dessa böcker. Böckerna köptes
- var, vet jag ej. I öfrigt hade vi ja Allers Fa-
miljesparan och Skånska Dagbladet. Men och jag läs-
te inte så mycket, och inställningen till läsning var
ö. h. t. inte av någon djupare natur ibland familjer-
na. Det var inte många, som hade ambition att
fortsätta. Bortsett från att möjligheten var myc-
ket dålig, så var intresset mycket litet. Jag
vet, att palis Mathson hade en son, som blev
student och som så småningom blev chef i ett

av Johansonkoncernens datterbolag. De möjligheter, som fanns att finansiera studier, var dels att själva ekonomiska möjligheter, dels att ta borgeslån. Men man hade en helt annan inställning till det ekonomiska och till lån på den tiden. Man ville inte ha skulder. Det var ju i regel så bland arbetarna, att de handlade på kredit i affärerna, och varje företag betalades skulden igen. Jag kan med säkerhet påstå, att denna återbetalning skedde mycket noggrant och samvetsgrant varje företag.

Jag uttalade ofta en önskan om, att jag skulle fort sätta att studera, men man gjorde inte uppskattning iakttagelser för min framtid. Själva har jag alltid varit intresserad av juridik - men det blev väl mycket ekonomiska faktorer, som blev avgörande, för att det inte blev någon vidare studier - samt en viss brist på ambition. Jag började arbeta på kontor, och om kontoren gick

jag på aftonskolan, där jag bl. a. läste bokföring.
 Då betalade jag ungefär 25 kr/mån. hemman och fick
 av min arbetsning behålla 50 öre/veckan. Det var ing.
 en av oss i familjen, som var med i någon skola.
 Die cirkel bl. förning med bibldningsdyfte.

Jag kallade mina föräldrar "far" och "mor". Det var mycket ovanligt, att man sade "du" till sina föräldrar då. När jag talade med mina kom-
mer om hem, sade jag ofta "farsen" och "moosä".
Till mina föräldrars bekanta sade jag "tant Linn"
el. "tant Jonsson" och "farbror Knut" el. "far-
bror Jonsson". Föräldrarna sade "du" till varan-
da och använde förhållning. När de talade med
mig om varandra använde de "far" och "mor".
Det bodde ingen äldre släkting i vårt hem. Mor
skatte mig som liten och hade även hand om
min uppfostran. Men det var far, som talade
ut ager. Det lärde alltid mig en gång under

beckans laggo, att man fick smaka på frös span-
nem. Ofta hade man haft något pojkestreck för
sig - mycket äpplen och i den stilen.

Det var ovanligt med brannvagn, och man fick
nog sjutton hålla sig barmen med smibacken,
innan de lät sig gå. Där såg mest och läste
om kvällarna - man hade dels egen litteratur, och
dels så ville jag minnas, att gubbarna lyfte inte
mycket böcker sinsemellan. Man hade fullt upp
med sitt inshitt och att sticka och laga kläder.

Jag var till stannans med mina kamrater ute på
skin. Vi brukade gå till sängs vid 8 - 1/2 9-tiden.
Under sommarhalvåret såg de ut som ofta
på torgar och gårdar och pratade om kvällar-
na. Då var det också vanligt, att vi om sön-
dagarna samlades några släkten familjer och
lag något ut till Bäkeberg.

Vi hade även släktingar i Lillköpinge. De

ACC. N:R M. 16447:28.

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

kom trätt ofta in om söndagarna och lätsade på.
Det hände även att vi åkte ut till dem. När
de kom på besök, brukade de vanligen bara
stanna för dagen. En träffade ofta kven-
ter mest under arbetstid. Han disponerade ju
själva sin tid, och det medförde en del ansk-
delar - det hände allt som oftast att gubbarna
lag sig en snaps. Det var ju också vanligt med
kort spel på den tiden - detta förekom inte så
mycket i hemmen, utan man drog sig ut mot ka-
féer, krogarna och parker. Det kom ofta tankar hem
till mor och satta och drack kaffe och pratade. Jag
minns även, att tankarna lå spelade kort ibland.
Vår äldste vänner var en familj, som bodde
här på Kåby värdshus. De hade tidigare bott
i samma hus som vi. Ofta kom de hem till oss
och drack kaffe med smörgås, kakor o. hembr-
akt uteläsa. Ett mycket vanligt smörgåspålägg hem

men var skivans av salt fläck. Om smulor och kottar
var det många som tog sina kaffepannor och
gick ut i den lilla trädgårdstyggen på gården
och satte sig där och drack kaffe och pentade.

Ja, barnkalas var nog inte så vanligt. Det före-
kom nog allt lika här och där. Och det betror
se inte vara enbart vid bevakningsdagar utan
även vanliga söndagar. I regel bjöds barnen på
söft och en kakbit. Man kunde ofta säga till
mig: "Ja men dig väntar kamrater hem!" Hon var
mycket vän om ^{att} särskilt ett par av mina kamra-
ter, som hade det mycket svårt hemma, skulle kom-
ma hem och äta middag hos oss om söndagarna.

Vi gjorde ofta mycket utflykter runt omkring. Det
var vanligt, att de vuxna gick på bio, men vi
pojkar gick mycket på "Jensens biografen". Där
den besökte man aldrig, men någon gång kunde
det hända, när man gick på nyårsdagen i folks

Hus. När cirkus kom till stan, gick vi både barn
och vuxen. Ville man ha en, gick man till Fol-
kets Park. 1917 anlades dansbanan på Idrottsplat-
sen. Dit gick vanligen studenter och skolpojkar,
och det fanns då en rektor på Stryken, som bruk-
ade sätta på en lösmustasch och bege sig
till Idrottsplatsen för att "sätta fast" sina skol-
pojkar*. Lekstund förekom inte så mycket - man
kom nog hem med någon liten snik här och där,
men jag köpte nog mest själv. Jag hade ett litet
låg, som jag och mina kamrater lekte med.
Visst fick jag leka inomhus. Utomhus skulle vi
gärna kulor och trilleband, och diabalen var myc-
ket i farten. Så hade vi ju en hel del pojkskeck
för oss. När vi lekte, höll vi oss mest på gårdar.
En och nere på E-platan. Ibland spökade vi ut
både flickor och pojkar utan något direkt
skä. Att ungdomar försökte tugga pengar -
*(Se memo om idrotten i)
bitfärdig arkiv!

ACC. N:R M. 16447:30a

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Intresset för fridrott var säkert lika stort
så som nu bland oss ungdomar. 1919 var jag
med om att bilda "Lunds Bollklubb." Jag spel-
lade inte boll själv, men jag hade två kusiner,
som var mycket aktiva, och varje lördag var
jag med dem på Idrottsplatsen. Det fanns en
gammlig högelbana, som användes som omklädnings-
rum där. Vi kaffe kaffe där och hade mycket
tröligt - isgaverut om vintern. Från åren
1922-27 var jag kassör och sekreterare i före-
ningen "Lunds Idrottsplats." På vintern åkte
vi mycket skidskar. Jag och mina kamrater
åkte på Idrottsplatsens isbana. Den hade
både murik och belysning.

Det förekom - isynnerhet vid gårdsdansen, då alltid någon försökte dra upp märksamheten till sig och sjunga. Fram till 15-årsåldern fick jag i allmänhet vara ute till kl. 9. Ständigt det då någon gång, att jag kom hem senare, fick jag stå utanför en timme eller mer. Efter konfirmationen bestämde man i stort sett över sig själv och sin tid. Gångbildning förekom i viss utsträckning. Ett gäng kunde utgåras av 7-8 pojkar som hade lite bus för sig - det var inga avancerade oarter och som på något sätt kände det kriminella. Man kunde exempelvis utvätta jorden för lite träd och få en rösen utanför, och vintertid var det väldigt roligt att skjuta av kugistor Olskys hägn lott med en snöball. Även flickor kunde vara med på dessa upptåg, men jag minns, att det både var mycket skadade och några poliser här, som ansågs flytta snö på, och deras barn

fick inte deln i rön lekas. Vi låg ju också
ständigt i fejd med "Evisarinn" på Hattelbalkalen.
De i sin tur kallade oss "Benchers." Den torsdag
kvällen ordnade vi dans i kolonien och ibland
även på gårdsrönn. Jag var inte så vass av dans
och dansade därför inte så ofta.

Man sydde sina kläder fram till konfirmerations-
åldern. Vi hade ju en symaskin hemma. Därefter
gick jag till en skräddare och fick mina kläder sydda.
Han bodde på Esplanaden och sydde både rockar och
kostymer. Annars var det nog vanligt, att de
någon köpte sina kläder. De äldre damerna
bar utantvingslöst scharlätt el. schal som brukar
vara, medan de yngre vanligen bar lantt. Som-
martid skaffade sig herrarna gärna en strilhatt
("dansbana") och på vintern bar de lantbar. En
ägde en påbrmäsk. Han var mycket vass för
kläder, och om söndagarna uppträdde han all-

lid i plommunsång, konjont och rutig väst. Det var
ö. h. t. välsett, att man gick utan huvudbonad. En
sönger till mig blev också inbjuden i Folkets Park, för
att han inte hade huvudbonad. Det var år 1919.

En mycket vanlig huvudbonad året runt för män
var kepsen. På fätherna hade jag alltid käng
or om vintern - annars var det mycket vanligt
att man bar tröstafflar då. På sommaren sprang
i barn vanligen "platt". Då användes även små
singöskor i stor utsträckning. Tröstafflarna köptes
färdiga hos taffelbäcker Adolfsen - men även
på marknader. Skor köptes nog inte mycket på
kredit hos en gammal tant, som hette fru Bröm-
berg, och hon i sin tur köpte skorna hos Beng-
lunds skoaffär. Då man skulle vara fin, kom
de värsta helg dagskläderna fram - vännen
hade chiovistkostymer i mörklätt, och kvinnorna
hade sina långa kjolar i svart och blå och köra

Både flickor och pojkar bar sjömanskläder, som utgjorde "fin klassen" på den tiden. Kommer ej ihåg, om något klädesplagg ansågs opassande, men man såg nog lite snett på dem av sammen sambrätsgrupp, som var lite finare klädda. Det existerade heller ingen utmärkt klädedräkt för kyrksammen - icke kyrksammen, frivilliga personer och även vittor av viss politisk tillhörighet. Någon yrkesdräkt som jag inte finner. Det var vanligt, att gudarna gick i små blåblusar med en gylletröja under, och ofta så bar de denna även på söndagen. Gudarna var rätt snyggt klädda - åtminstone kvinnorna. Hoinheten var det lite så och så med.

Dop: Jag döptes sannolikt hemmen och det skedde gemensamt med ett annat dop i sammen hus. Jag hade ej gudmor el. faddor, som jag vet. Dopet skedde utan större ceremonier. Mor och

far var givetvis närvarande samt en morster och morbror. De var klädda i sina helgkläder (dvs. blå kostymer och mörka klänningar med vita kors). Det anmärks inte.

Konfirmation: Jag konfirmerades i Domkyrkan, och vår konfirmationspräst hette Axelsen. Det var riktigt häftigt då. Vi hade samlat en massa tankar och farbröder hemmen - både släkt och vänner, som bjöds på kaffe och kakor. Jag hade fått en ny kostym i mörkblå chesvit och en ny skärmskjorta. Dessutom hade far dytt ett par nya kängor åt mig. Flickorna hade vita klänningar, en julför mig. Jag var 17 år då. Vi grät varandra kort. Någon särskild given vid konfirmationen fick jag inte. När man hade konfirmerats, skulle man inte bära länkarta byxor längre. Men jag vill minnas att jag hade byxor med länkar den desförinnan. Examen: Då fick man nya kläder - en sjä-

mannaskostym. När man gick ut fyran fick en av
hela skolans elever en summa pengar på minst
två guldfemmar. De delades ut till den elev, som
ej varit borta från skolan under hela läsåret.

Förloving: En guldring. Användning. Och Lys-
ning i Traditionell stil. Jag hade önskan till-
samman med mina arbetskamrater vid banken.

Det äts, dricks och spelades utöver iggarn. Mö-
hippor var vanliga på den tiden, men min fru
hade ingen sådan. Bröllop: Vi vigdes i V. Sköv-
linge kyrka. Vi åt middag med släkt och vänner
i mina svärföräldrars hem. Min fru bar en vit
lång klänning, korn och släja, och själa bar jag
svart frack och lackskar. Det var år 1925.

I Nöden var jag med om utsporing vid bröllops-
vägen gånger, men jag kan inte minnas, att man
sköt. Mina föräldrar firda varken silver el.
guldbröllop. Det var knappast vanligt, och jag

kann inte minnas något från minna föräldrars bekantskapskrets. Begravning: Det var brukligt, att man slöt upp ganska mangrant vid begravingar. Den döde lades i ett rum i lägenheten, vilket var klätt med lakan. Så gick det i alla fall till hemmen, när man dog. Man tog farväl men inte under någon särskilda ceremonier. Minna föräldrar är begravda på Norn kyrkogården. Släkt och vänner deltog i begravingen, och de bjöds på kaffe och kakor efteråt. Utanför på gatan var det vanligt, att man lade en fyg minns även, att man visade svart-vitt papper rent blomkransar. Begravningskonfekt förekom också - dock ej vid minna föräldrars begraving. Och naturligtvis gav man blommor och kransar. Ljus förekom kanske inte i Nöden. Vid födelsedagar blev det lite extra. Man kunde bjuda någon släktingar på en kaffesk.

fe. Presenter förkom mycket sparsamt. Det kunde bli en skänkt. Namnsdagar firades inte i mitt hem. Festsåldagsdagar och andra jämna årsdagar firades under festligare former. Det var vanligt med vykort - den vanligaste formen av gratulation då, skulle jag tro. Det var också mycket populärt att samla vykort i album på den tiden.

Nyår: Vi vakade in det nya året. Jag och min kamrater brukade gå ut på skid ett slag vid 10-11-tiden. De hade ju skidbåre och skidtör. Mor och far satte kända och i regel fick jag inte vara ute så länge utan återvände hem med min kamrater i ena talorlaget. Trekonbulgen firades inte på något speciellt sätt. Vid fastlagen kunde vi alltid festa en godbit. Det var grälle i dem, och vi åt dem i varm mjölk. Mor brukade ofta fast-

lagsbollar under fastlags tiden. Vi hade också fest-
lagsvis hemmen. Jag vill också minnas att ungdomar
en lekte "Sli knotten av tunnan" i min bar-
dom. Dessan uppställning tilldrog sig i Folkets Park
sannolikt, men jag har själv aldrig deltagit
i den. Påsken: Skärtorsdagen brukade ung-
ar springa omkring utklädda till like av varje.
Det var också vanligt att fästa stilen smäfn-
vård på vandrarnas ryggar. Vi åt färgrade ägg.
De färgrades i läskblad och vatten, och de
fick en brunnlig nyans. Valborgsmärs: Vi ung-
domar brukade "lutta på" lite nere vid Esplan-
aden - vi tittade ju till rätt mycket där nere - och
så blev det lite indiandans och tjut. Maj-
sjungning förkom inte, vad jag kan erinra mig.
Den 1:e maj var det demonstrationsdag ge-
nom staden. Professor Vikell gick främst i le-
det, och där fanns också professorerna Lidfors

och E. Sjövall. Det var rätt sparsamt med kalender
i ledet. Vi hade så trevligt den 1:a maj - det
var strög och massor av wännskars ute. Det
var nästan som karnevalstämningen. Man kastade
konfetti och serpentiner, och det fanns tobaksaffi-
er, som höll öppet till kl. 11 på kvällen och sål-
de konfetti. På den tiden var det vanligt, att
man även helt vanliga kvinnor tog sig en per-
meal på Sträget (d.v.s. Klistergatan) och den
var full med planerande wännskors mellan kl.
8-12 om kvällen. Pingst: Vi brukade ofta
åka ut till Lingsång. Det ut åkte man rätt
ofta även vanliga söndagar och sommarsen. Det
fanns dansbana därute och även en skjutbana
och enkla verktygsgrejer. Det var vanligt att
pygla med baktör i treningen. Midsommar: På
gården restes midsommarsstången - barnen
plockade gräs, och de vuxna hjälpte till att

klän och nån stängeran. Så blev det spel och dans
och både gamla och unga kunde delta. I Folkets
Park fanns också en stor vindsommarsång.

Mårten: På Mårten kunde vi alltid lite ut-
om med god vint, men aldrig var det så, att
vi åt gas el. anken.

Advent: Vi kunde baken gas el. stjärnan.

Lucia: Ej Lucia i hummet el. i Ann - ej heller
lusskakter. Jul: Man hade julskyltning, först
den varade inte så länge på den tiden -
i regel började man söndagen innan jul. Men
man hade mycket mer liken mycket arbete på
den som nu. På Stortorget bländes julen in.
Det var förskulle vi länge tillbaka jag
kan minnas. Det var Arbetsföreningens orkes-
ter, som spelade och 1916-17 var det militär-
musik. Man hade mer mycket arbete på julför-
beredelserna. Man ställde och bakade: peppar-

kakor, vetebråd, mandelmasslor o. klenor var de st.
enke sorterna. Vi hade ingen jultante i mitt
hem, men vi gav ändå varandra någon liten
sak i julklapp. På julaftonen åt vi lutfisk
och grät samt sylt, sill och annan smörgäs-
ant och på juldagen åt man alltid sill
frukost den uppvärmda lutfisken, ris och
potatis. Julgranen pryddes med en stjärna i
toppen och i övrigt med små kargar med väter,
glitter och glaskuler i gult, rött och blått. På
väggarna hade man små upp jultorader och
på bord och i fönster fanns blommor och
ljus i stakar.